

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	21 ส.ค. 2555	22	7807	5

รอยเรื่อง เมืองล้านนา ปีที่ ๑๔

ตามรอยเส้นทางสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

“การเดินทางของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชในสมัยก่อนที่จะเข้าไปตีเมืองอังวะในประเทศพม่านั้น พระองค์ได้เดินทางมายังเมืองงายในเขตอำเภอเชียงดาว ซึ่งปัจจุบันมีร่องรอยหลักฐานปรากฏให้เห็นอยู่ ในตำนานได้กล่าวว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับสมเด็จพระเอกาทศทรงนำกองทัพไทยจากกรุงศรีอยุธยาเดินทางมาถึงเมืองเชียงใหม่แล้วมุ่งหน้าต่อไปยังเมืองแหง”

สม

เด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงเป็นกษัตริย์นักรบที่ได้รับการยกย่องว่าทรงมีพระบรมเดชานุภาพจรจราย

ทรงนำกองทัพเข้าประจัญบานในการรบจนเป็นที่เกรงขามของศัตรู จากเอกสารของชาวตะวันตกได้บันทึกไว้ว่า พระองค์ทรงเป็นกษัตริย์ที่มีความเข้มงวดในการปกครองมากที่สุดในประวัติศาสตร์สยาม ทรงสั่งประหารชีวิตผู้คนมากกว่า 50,000 คน ทั้งนี้ยังไม่นับผู้ที่ล้มตายจากการทำสงครามอีกหลายแสนคน

อาณาจักรอังวะเกือบล่มสลาย หากพระองค์ไม่เสด็จสวรรคตเสียก่อน ขณะเดินทางกรีธาทัพทหาร 200,000 คนเพื่อเข้ายึดศูนย์กลางอำนาจของพม่าในสมัยนั้น ทว่าประเด็นที่สวรรคตของมหาราชผู้ยิ่งใหญ่ พระองค์นี้กลับคลุมเครือไม่ชัดเจน ในบทความ

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	21 ส.ค. 2555	22	7807	5

เรื่องพื้นที่สวรรคตสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ของ ชัยยง ไชยศรีในวารสารพิมพ์ซึ่งจัดพิมพ์โดย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ กล่าวถึงการ บันทึกสถานที่สวรรคตของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชจากพงศาวดารไทยที่บันทึกมาตั้งแต่ สมัยอยุธยา ซึ่งสมเด็จพระนารายณ์มหาราช โปรดฯ ให้ชำระขึ้นใน พ.ศ.2223 เป็นการบันทึกภายหลังที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชเสด็จสวรรคตแล้ว 75 ปี นับว่าเป็นพงศาวดารไทยที่บันทึกใกล้เคียงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมากที่สุด

โดยได้บันทึกพื้นที่สวรรคตว่าอยู่ใน เมืองหลวง ตำบลทุ่งดอนแก้ว ขณะที่มหาราช วงษ์พงศาวดารพม่า โดยพม่าได้บันทึกพื้นที่ สวรรคตของสมเด็จพระนเรศวรไว้ชัดเจนว่า “...ครั้นจุลศักราช 974 พระเจ้าอยุธยา พระนเรศทรงเสด็จยกกองทัพ 20 ทပ် มาทาง เชียงใหม่จะไปตีเมืองอังวะ ครั้นเสด็จถึงเมืองแหน แขวงเมืองเชียงใหม่ ทรงประชวรในเร็วพลันก็ สวรรคตในที่นั้น”

นอกจากนั้นในตำนานพงศาวดารของ พม่าได้กล่าวไว้ว่า “พระเจ้าอังวะ ตั้งแข็งเมืองไม่ ยอมขึ้นกับกรุงหงสาวดี พระเจ้าหงสาวดีจึงได้ ยกกองทัพไปตีเมืองอังวะ โดยได้ชักชวนให้กรุง ศรีอยุธยา กรุงศรีสัตนาคนหุตและเมือง เชียงใหม่ยกกองทัพไปช่วย กรุงศรีสัตนาคนหุต และเมืองเชียงใหม่ยกทัพไปตามกำหนด แต่ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงถ่วงเวลาแกล้ง เดินทัพไปช้า ๆ เพื่อรอให้ทัพหงสาวดีตีกรุงอังวะ เสียก่อน หากทัพพระเจ้าหงสาวดีเพลียพลแล้ว แก่ทัพอังวะ สมเด็จพระนเรศวรจะได้ตีตีกลับหลัง กองทัพหงสาวดี”

การเดินทางของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชในสมัยก่อนที่จะเข้าไปตีเมืองอังวะใน

ประเทศพม่านั้น พระองค์ได้เดินทัพมายังเมือง งามในเขตอำเภอเชียงดาว ซึ่งปัจจุบันมีร่องรอยหลักฐานปรากฏให้เห็นอยู่ ในตำนานได้ กล่าวไว้ว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับสมเด็จพระเอกาทศทรงนำกองทัพไทยจากกรุงศรีอยุธยาเดินทางมาถึงเมืองเชียงใหม่ เมื่อออกจากเมืองเชียงใหม่แล้วจึงได้แบ่งทัพแยกทางกัน สมเด็จพระนเรศวรทรงนำกองทัพไทยออกจากเชียงใหม่พร้อมกับพระเจ้าเชียงใหม่ และลูกพระเจ้าเชียงใหม่ทั้งสามไปโดยทัพหลวงยกพยุหโยธาไปทางเมืองหางและโปรดให้ สมเด็จพระเอกาทศทรงนำทัพอีกส่วนหนึ่งไปทางเมืองฝาง

นอกจากนั้นในตำนานพระธาตุเมืองน้อย อ.ปาย จ.แม่ฮ่องสอน ซึ่งมีชายแดนอยู่ติดกับพื้นที่อำเภอเวียงแหง มีการกล่าวอ้างถึงสถานที่เสด็จเดินทัพผ่านบริเวณบ้านเมือง

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	21 ส.ค. 2555	22	78017	5

น้อยเพื่อเข้าไปตีพม่าว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้ใช้เส้นทางเดินทัพไปยังประเทศพม่า โดยผ่านเมืองน้อย ซึ่งตอนนั้นเป็นชุมชนของชนเผ่าลัวะ (ปัจจุบันมีเจดีย์โบราณศิลปะล้านนาปรากฏให้เห็น สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในช่วงสมัยสุโขทัย-อยุธยา)

เมื่อสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเสด็จถึงเขตเมืองหาง ทรงทัพหลวงที่ตำบลทุ่งแก้ว หรือทุ่งดอนแก้ว แรมทัพในตำบลนี้ ขณะนั้นสมเด็จพระนเรศวรทรงพระประชวร รับสั่งให้ข้าหลวงไปอัญเชิญสมเด็จพระเอกาทศรถเสด็จจากเมืองฝางไปเข้าเฝ้าในวันเสาร์ขึ้น 6 ค่ำเดือน 6 ปีมะเส็งเบญจศก (พ.ศ.2136)

ในวันจันทร์ ขึ้น 8 ค่ำเดือน 6 ก็เป็นเวลาที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชเสด็จสวรรคต ขณะนั้นทรงมีพระชนมพรรษาได้ 50 ปีเสด็จอยู่ในราชสมบัติได้ 15 พระพรรษา

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	21 ส.ค. 2555	22	7807	5

สถานที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชเสด็จสวรรคตได้ทรงเป็น
พระสถูปเจดีย์ขึ้นที่เมืองหางในรัฐฉานประเทศพม่า ปัจจุบันพระสถูป
เจดีย์อันเก่าแก่ได้ถูกทำลายลงหมดสิ้น ไม่มีแม้แต่ซากอิฐเหลือให้เห็น จน
ประมาณเมื่อปี พ.ศ.2502 ขณะนั้นรัฐบาลพม่าเริ่มปราบปรามชนกลุ่ม
น้อยชาวไทยใหญ่ที่ต่อต้านรัฐบาลพม่าเพื่อแยกการปกครองเป็นอิสระ
แต่พม่าไม่ยอม ชนกลุ่มน้อยชาวไทยใหญ่จึงได้ก่อการกบฏขึ้นทั่วทุกหน
ทุกแห่งในรัฐไทยใหญ่ ได้มีการจัดตั้งกองทัพอิสรภาพของชาวไทย
ใหญ่ขึ้นเพื่อสู้รบกับฝ่ายรัฐบาลพม่า

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ 21 ส.ค. 2555	ปีที่ 22	ฉบับที่ 17807	หน้า 5
------------------------------------	------------------------	-------------	------------------	-----------

เมื่อเวลาที่จะออกศึกสู้รบกับฝ่ายรัฐบาลพม่า กองทัพกู้
อิสรภาพชาวไทยใหญ่เหล่านี้จะต้องไปบวงสรวงสักการะดวงวิญญาณ
ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชที่สถูปเจดีย์ของพระองค์เสียก่อน
ปรากฏว่าในการสู้รบทุกครั้งฝ่ายกองทัพกู้อิสรภาพชาวไทยใหญ่มักจะ
ประสบชัยชนะฝ่ายรัฐบาลพม่าอย่างง่ายดาย ทำให้พม่าเคียดแค้นเป็น
หนักหนา จึงได้ใช้ระเบิดทำลายพระสถูปเจดีย์เหล่านี้เสียหมด หน้าข้า
ยังใช้รถแทรกเตอร์เกรดทำลายจนราบเรียบไม่เหลือซากให้คณะกู้
อิสรภาพชาวไทยใหญ่มาสักการะได้อีกต่อไป ทำให้คนไทยพลอยไม่ได้มี
โอกาสเห็นสถานที่ซึ่งวีรบุรุษของชาติสววรรคอีกเลย

บริเวณที่ประดิษฐานพระสถูปเจดีย์สมเด็จพระนเรศวร
มหาราชนั้นเรียกว่า “กองมูขุนหอคำโดย” เป็นภาษาไทยใหญ่หมายถึง
“พระเจดีย์ของพระเจ้าแผ่นดินไทย” บริเวณนี้อยู่ห่างจากชายแดนไทย-
พม่า ทางด้านตะวันตกของอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่เป็นระยะ
ทางประมาณ 40 กิโลเมตร เหนือบริเวณนี้ขึ้นไปเล็กน้อย ปัจจุบันคือ
เมืองแกน เป็นเมืองที่สมเด็จพระนเรศวรทรงพระประชวรพระนาภีอย่าง
หนัก ทรงตั้งทัพอยู่ ณ ที่นั่น คำว่า “แกน” เป็นภาษาล้านนาและไทย
ใหญ่แปลว่า “เจ็บปวดอย่างรุนแรง” เลยเมืองแกนนี้ไปอีกเล็กน้อย
เป็นเมืองหาง

เมืองหางเป็นเมืองที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงกรีธาทัพ
ผ่านเป็นครั้งสุดท้าย ก่อนที่พระองค์จะเสด็จสวรรคตที่เมืองหาง มีผู้พบ
เสาพระเนียดอยู่เป็นจำนวนมากปรากฏอยู่ ต่อมาทางการได้เก็บ
รวบรวมและนำไปไว้ที่บริเวณพระสถูปแห่งนี้พร้อมกับซากอิฐจากพระ
เจดีย์สวรรคตของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชที่เมืองหาง

อย่างไรก็ตาม ประเด็นเรื่องเส้นทางเดินทัพและสถานที่
สวรรคตของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช อาจยังไม่ชัดเจน เนื่องจาก
เรื่องราวในพงศาวดารต่างๆ ทั้งที่เขียนจากไทยและพม่ายังมีข้อมูลบาง
ส่วนไม่ตรงกัน โดยเฉพาะชื่อเมืองที่สวรรคต บ้างก็กล่าวว่าทรงเสด็จ
สวรรคตที่เมืองหาง ขณะที่บางตำนานบอกว่าสวรรคตที่เมืองแหน จึง
เป็นที่น่าสนใจว่าท้ายที่สุดแล้วสมเด็จพระนเรศวรมหาราช กษัตริย์
นักรบของแผ่นดินสยามสวรรคตที่เมืองไหนกันแน่

เอกสารประกอบ

บุญเสริม สาตราภัย หนังสือล้านนาไทยในอดีต, 2522

ชัยยง ไชยศรี พื้นที่สวรรคตสมเด็จพระนเรศวรมหาราช
พจนานุกรมสาร, 2548

จักรพงษ์ คำบุญเรือง

jakpong@chiangmainews.co.th